

DEPARTMENT OF DISTANCE EDUCATION
PUNJABI UNIVERSITY, PATIALA
ਸਿਲੇਬਸ

ਐਮ.ਏ. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਭਾਗ ਦੂਜਾ
(ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ)
ਸੈਸ਼ਨ 2016-2017

ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ

ਐਮ.ਏ. ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਦੇ ਅੱਠ ਪਰਚੇ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਪੇਪਰ 75 ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਹੈ ਤੇ ਤਿੰਨ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦਾ। ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਸੈਸਮੈਂਟ ਦੇ 25 ਨੰਬਰ ਹਨ :

1)	ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ	05 ਨੰਬਰ (ਹਰ ਪੇਪਰ)
2)	ਐਸਾਈਨਮੈਂਟ	20 ਨੰਬਰ (ਹਰ ਪੇਪਰ)
ਕੁੱਲ		25 ਨੰਬਰ

ਸਮੈਸਟਰ- III

ਪੇਪਰ ix	:	ਧਰਮ ਦਾ ਦਰਸ਼ਨ
ਪੇਪਰ - x	:	ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ A
ਪੇਪਰ xi	:	ਆਪਸ਼ਨ (ii) ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਅਧਿਐਨ
ਪੇਪਰ xii	:	ਆਪਸ਼ਨ (iii) ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ A

ਸਮੈਸਟਰ-IV

ਪੇਪਰ- xiii	:	ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਪਰਕ ਅਧਿਐਨ
ਪੇਪਰ- xiv	:	ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ- B
ਪੇਪਰ- xv	:	ਆਪਸ਼ਨ (ii) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਧਿਐਨ
ਪੇਪਰ- xvi	:	ਆਪਸ਼ਨ (iii) ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ B

ਐਮ.ਏ. (ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ) ਭਾਗ ਦੂਜਾ
ਪੇਪਰ ਨੌਵਾਂ (ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ)
 (Session 2016-17)
ਸਮੈਸਟਰ ਤੀਜਾ

ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 10x2=20
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 5x5=25
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਪ੍ਰੀਖਿਅਕ ਵੱਲੋਂ ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 15x2=30

ਭਾਗ ਓ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

- 1) ਧਰਮ-ਦਰਸ਼ਨ: ਅਰਥ ਤੇ ਸਰੂਪ
- 2) ਧਰਮ-ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਧਰਮ, ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ

ਰੱਬ ਦੇ ਮੁਖ ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹ

- 3) ਸਰਵ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ, ਪੈਨਠਠੀਇਜ਼ਮ, ਇਕ ਈਸ਼ਵਰਵਾਦ, ਡੀਇਜ਼ਮ (ਦੇਵਵਾਦ), ਸਰਗੁਣ ਅਤੇ ਨਿਰਗੁਣ
- 4) ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹਵਾਦ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤ

ਭਾਗ ਅ

ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ

- 5) ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦੇ ਆਧਾਰ।
- 6) ਰੱਬ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿਰੁਧ ਆਧਾਰ।

ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਜਗਤ

- 7) ਮਨੁੱਖੀ ਹੋਂਦ, ਆਵਾਗਵਣ ਅਤੇ ਅਮਰਤਾ
- 8) ਚੰਗਿਆਈ ਅਤੇ ਬੁਰਾਈ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. John Hick, *Philosophy of Religion*
2. Basil Mitchell, *The Philosophy of Religion*

3. Y. Masih, *Religious Philosophy*
4. A.G. Wagery, *What is Religion?*
5. John Hick, *Faith and Knowledge*
6. Rudolf Otto, *The Idea of the Holy*
7. Pringle Pattison, *The Idea of God*
8. William James, *Varieties of Religious Experience*
9. Micolari Bihdayer, *The Divine and the Human*
10. W.T. Stace, *Philosophy and Mysticism*
11. Woods, *Understanding Mysticism*
12. S. T. Suzuki, *Mysticism- Christian and Buddhist*
13. S.N. Dasgupta, *Hindu Mysticism*
14. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, *ਧਰਮ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਧਿਐਨ*

ਪੇਪਰ X- ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ-ਏ

ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 10x2=20
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 5x5=25
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 15x2=30

ਭਾਗ ਓ

- 1) ਦੈਵੀ ਵਿਗਿਆਨ : ਅੰਤਿਮ ਸਚਾਈ ਦੀ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਰਥ
- 2) ਮੂਲ ਮੰਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਗੁਣ
- 3) ਗਿਆਨ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ - ਅਰਥ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਰੋਤ (ਪ੍ਰਤੱਖ ਗਿਆਨ, ਵਿਵੇਕ , ਇਲਹਾਮ , ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ)
- 4) ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਗਿਆਨ : ਰਚਨਾ, ਸੰਸਾਰ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ

ਭਾਗ ਅ

- 5) ਰਹੱਸਵਾਦ- ਅਰਥ, ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਅਤੇ ਸਿਖ ਰਹੱਸਵਾਦ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਈਆਂ
- 6) ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਆਵਾਗਵਨ
- 7) ਆਤਮ ਸਿਧੀ - ਦੈਵੀ ਗਿਆਨ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤੀ
- 8) ਬ੍ਰਹਮਗਿਆਨੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੱਛਣ।

ਭਾਗ ਬ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. Sher Singh, *Philosophy of Sikhism*
2. Sohan Singh, *The Seeker's Path*
3. ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ, *ਗੁਰਮਤਿ ਨਿਰਣਯ*
4. Nirbhai Singh, *Philosophy of Sikhism*
5. Gurnam Kaur, *Reason and Revelation in Sikhism*
6. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, *ਸਿੱਖ ਰਹੱਸਵਾਦ*
7. ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੋਹੀ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ: ਅਧਿਆਤਮ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ (ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੀ)
8. Shashi Bala, *Sikh Metaphysics*
9. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, *ਫਲਸਫਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫਾ*
10. ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, *ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੀਮਾਂਸਾ*
11. Teja Singh, *Karam and Transmigration*
12. Dharam Singh, *The Sikh Theology of Liberation*
13. ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਕਵੀਸਰ, *ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਰਸ਼ਨ*
14. Kanwarjit Singh, *Political Philosophy of the sikh Gurus.*

ਪੇਪਰ XI ਆਪਸ਼ਨ-(iii) ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ**ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ**

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 10x2=20
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 5x5=25
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 15x2=30

ਭਾਗ ਓ

1. ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਦਾ ਰੂਤਬਾ
2. ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਅਤੇ ਭਗਤ ਬਾਣੀ: ਸਿਧਾਂਤਕ ਸੁਮੇਲ
3. ਨਾਮਦੇਵ ਜੀ: ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
4. ਭਗਤ ਧੰਨਾ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਿਐਨ

ਭਾਗ ਅ

5. ਭਗਤ ਕਬੀਰ (i) ਬਾਵਨ ਅਖਰੀ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਧਿਐਨ
(ii) ਸਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਿਐਨ
6. ਭਗਤ ਤ੍ਰਿਲੋਚਨ : ਅੰਤਿ ਕਾਲ ਦਾ ਅਨੁਭਵ
7. ਰਵਿਦਾਸ ਬਾਣੀ : ਬੇਗਮਪੁਰਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ
8. ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀ : ਨੇਹੁ ਅਤੇ ਮੋਤ

ਭਾਗ ਬ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. ਭਾਈ ਜੋਧ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ - ਜੀਵਨ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ
2. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ, ਭਗਤ ਬਾਣੀ ਸਟੀਕ
3. Prabhakar Machve, Namdev
4. ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਦਿੱਤ ਸਿੰਘ, ਇਤਿਹਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ
5. Darshan Singh, A Study of Bhagat Ravidas
6. ਦੀਵਾਨ ਸਿੰਘ, ਫਰੀਦ ਦਰਸ਼ਨ
7. ਤਾਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਲਬੀਰ ਕੌਰ, ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ ਜੀਵਨ ਤੇ ਰਚਨਾ
8. ਗੁਰਨਾਮ ਕੋਰ ਬੇਦੀ, ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਦਰਸ਼ ਕਬੀਰ ਬਾਣੀ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਅਧਿਐਨ
9. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਾਲੇ ਸੇਖ ਫਰੀਦ ਦੀ ਭਾਲ
10. ਕੰਵਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸੰਤ ਕੀ ਮਹਿਮਾ

ਪੇਪਰ ਬਾਰੂਵਾਂ ਆਪਸ਼ਨ - (iii) ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ A**ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ**

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $10 \times 2 = 20$
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $5 \times 5 = 25$
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $15 \times 2 = 30$

ਭਾਗ ਓ**ਅੰਤਰ ਧਰਮ-ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ**

- 1) ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਸੰਵਾਦ
- 2) ਸਾਮੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮਸੱਤਾ:
 - ਓ) ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ
 - ਅ) ਈਸਾਈ
 - ੲ) ਇਸਲਾਮ

ਭਾਗ ਅ

ਭਾਰਤੀ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਮਸ਼ੱਤਾ

- 3) ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ
- 4) ਸ਼ੁਮਣਿਕ ਪਰੰਪਰਾ (ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ)
- 5) ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਭਾਗ ਬ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. Rajinder Kaur Rohi, Semitic and Sikh Monotheism- A Comparative Study
2. G.R. Singh & C.W. David, Judaism & Chirstiantity
3. Leo Baeck, essence of Judaism
4. John Skinner, Prophecy and Religion
5. Sher Singh, Philosophy of Religion
6. Teja Singh, Karam and Transmigration
7. Gopal Singh, God and Illusion.
8. ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, ਫਲਸਫੇ ਤੇ ਸਿੱਖ ਫਲਸਫਾ
9. ਰਾਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰੌਹੀ, ਅਧਿਆਤਮ ਤੇ ਵਿਵਹਾਰ (ਹਿੰਦੀ, ਪੰਜਾਬੀ)

**ਐਮ.ਏ. (ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ) ਭਾਗ ਦੂਜਾ
(ਸਮੈਸਟਰ ਚੌਥਾ) ਪੇਪਰ ਤੇਹਰਵਾਂ
ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆਪਰਕ (Hermeneutical) ਅਧਿਐਨ**

ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 10x2=20
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 5x5=25
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 15x2=30

ਭਾਗ ਓ

ਜਾਣ-ਪਛਾਣ

- 1) ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ : ਅਰਥ ਅਤੇ ਸਰੂਪ
- 2) ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ
- 3) ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ: ਮੁੱਖ ਕਾਰਜ

ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਲ

- 4) ਫਰੈਡਰਿਕ ਡੀ.ਐਫ. ਸ਼ਲਾਇਰਮਾਖਰ ਦਾ ਵਿਆਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
- 5) ਵਿਲਹੈਲਮ ਡਿਲਥੇ ਦਾ ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ (Geisteswissenschaften) ਨੂੰ ਯੋਗਦਾਨ

ਭਾਗ ਅ

ਧਾਰਮਿਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

- 6) ਜੋਇਕਮ ਵਾਕ: ਸਮਝ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ (Verstehen) ਦਾ ਸਰੂਪ
- 7) ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਸਰੂਪ : ਜੀ ਵਾਨਡਰ ਲੇਇਓ ਅਤੇ ਮਰਸੀਆ ਇਲੀਆਡੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ

ਭਾਰਤੀ ਯੋਗਦਾਨ

- 8) ਪੂਰਵ ਮੀਮਾਂਸਾ; ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ
- 9) ਭਰਥਰੀ ਹਰੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਸਹਿਤ : ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਅਰਥ
- 10) ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ : ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1 Richard E. Palmer, *Hermeneutics*
- 2 Friedrich Schleiermacher, *Hermeneutics*
3. William Kluback and Martin Weinbaum (Trsns.), *Dilthey's Philosophy of Existence*
4. Werner G. Jeanrond, *Theological Hermeneutics*
5. Gayle L. Ormistor and Alan D.Schrift (Ed.), *The Hermeneutics Tradition From Ast to Ricoeur*
6. Donald A. Crosby, *Interpretative Theories of Religion.*
7. R. Panikkar, *Myth Faith and Harmeneutics*
8. Joseph M. Kitagawa (Ed.), *The History of Religions (Essays on the problem of Understanding)*
9. Mircea Eliade, *The Quest: History and Meaning in Religion*
10. G. Van Der Leeuw, *Religion in Essence and Manifestation (2 Vols.)*
11. Mircea Eliade, *Patterns in Comparative Religion*
12. T.J.J Altizer, *Mircea Eliade and the Dialectic of the Sacred.*
13. Joachim Wach, (Ed. Joseph M.Kitagawa), *The Comparative Study of Religion*
14. Donald A. Crosby, *Interpretative Theories of Religion*
15. Tandra Patnaik, *Sabda A Study of Bhartrhari Philosophy of Language*
16. Gaurinath Sastari, *Philosophy of Bhartrhari*
17. Gaurinath Sastari, *A Study in the Dialectics Sphota*
18. Harold G. Coward, *Bhartrihari*
19. ਹਿੰਮਤ ਸਿੰਘ, *ਭਾਣੀ ਦੀ ਤਾਸੀਰ*
20. ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, *ਧਰਮ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਅਧਿਐਨ*

ਪੇਪਰ XIV ਗੁਰਮਤਿ ਦਰਸ਼ਨ- ਬੀ

ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $10 \times 2 = 20$
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $5 \times 5 = 25$
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉੱਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $15 \times 2 = 30$

ਭਾਗ ਓ**ਸਦਾਚਾਰ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਕੀਮਤ ਸਿਧਾਂਤ**

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਸਦਾਚਾਰਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ- ਨੈਤਿਕ ਮਾਪਦੰਡ, ਚੰਗਾ ਅਤੇ ਸਹੀ
- 2) ਬ੍ਰਹਿਮੰਡੀ ਹੁਕਮ
- 3) ਫਰਜ਼, ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ
- 4) ਬੁਨਿਆਦੀ ਨੇਕੀਆਂ- ਸਿਆਣਪ, ਧਰਮ, ਪਰਉਪਕਾਰ

ਭਾਗ ਅ**ਕੀਮਤ ਸਿਧਾਂਤ**

- 5) ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ- ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਅਮਲੀ ਕੀਮਤਾਂ
- 6) ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ- ਭੌਤਿਕ, ਬੌਧਿਕ, ਸੋਦਰਾਤਮਕ, ਨੈਤਿਕ, ਰੂਹਾਨੀ

ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਕਲਪ

- 7) ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ- ਇਨਸਾਫ, ਬਰਾਬਰੀ, ਆਜ਼ਾਦੀ
- 8) ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ- ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ, ਸੰਗਤ, ਖਾਲਸਾ, ਅਕਾਲ ਤਖਤ

ਭਾਗ ਬ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1 Bhagat Singh, *Sikh Polity*
- 2 Avtar Singh, *Ethics of the Sikhs*
- 3 Surinder Singh Kohli, *Sikh Ethics*
- 4 ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, *ਨੈਤਿਕ ਨਿਯਮ*
- 5 Wazir Singh, *Humanism of Guru Nanak*
- 6 ਜਸਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਢਿਲੋਂ, *ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਕੀਮਤ ਮੀਮਾਸਾ*
- 7 Dharam Singh, *Norm and Form*
- 8 Dharam Singh, *Dynamics of the Social Philosophy of Guru Gobind Singh*
- 9 Santosh Singh, *Philosophical Foundation of Sikh Value System*
- 10 ਜੋਧ ਸਿੰਘ, *ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਸਰੂਪ ਤੇ ਸਮਰਥਾ*
- 11 ਸੁਖਦਿਆਨ ਸਿੰਘ, *ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ*
- 12 Dilgeer Harjinder Singh, *The Akal Takhat*
- 13 ਵਜ਼ੀਰ ਸਿੰਘ, *ਸਿੱਖ ਦਰਸ਼ਨ ਧਾਰਾ*
- 14 ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, (ਸੰਪਾ) ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, *ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ*
- 15 Kanvarjit Singh, *Political Philosophy of the Sikh Gurus*

ਪੇਪਰ XV, ਆਪਸ਼ਨ (ii) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਧਿਐਨ

ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 10x2=20
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 5x5=25
- iii) ਏ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। 15x2=30

ਭਾਗ ਓ

- 1) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ : ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਸੰਪਾਦਨ
- 2) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ : ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨ
- 3) ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਅਧਿਐਨ
- 4) ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ : ਰੱਬ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਭਾਗ ਅ

- 5) ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ: : ਕਾਲ ਅਤੇ ਅਕਾਲ : ਮਾਨਵਏਕਤਾ
- 6) ਬਚਿਤਰ ਨਾਟਕ : ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਅਧਿਐਨ
- 7) ਚੰਡੀ ਦੀ ਵਾਰ : ਸਿਥ ਦਾ ਰੂਪਾਂਤਰਨ
- 8) ਜ਼ਫਰਨਾਮਾ : ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ

ਭਾਗ ਏ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

- 1 Rattan Singh Jaggi, *Dasam Granth Ka Kartitav*
- 2 Dharam Pal Ashta, *The Poetry of Dasam Granth*
- 3 Taran Singh, *Dasam Granth Rup Te Ras*
- 4 Bhai Randhir Singh, *Shabarth Dasam Granth, Vol-I-III (Ed.)*
5. Piara Singh Padam, *Dasam Granth Darshan*
6. Gopal Singh, *Thus Spake The Tenth Master*
7. Surinder Singh Kholi, *Sri Dasam Granth Sahib, Vol.I-III.*
- 8 ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਜੱਗੀ, *ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪਰੀਚੈ*
- 9 ਲਾਲ ਸਿੰਘ, *ਚੋਣਵੀਂ ਬਾਣੀ - ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ*
- 10 ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, *ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਦੇ ਕਰਤਿਤਵ ਦੀ ਪੁਨਰ-ਸਮੀਖਿਆ*

ਪੋਪਰ XVI, ਆਪਸ਼ਨ (iii) ਅੰਤਰ-ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦ B**ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ**

- i) ਸੈਕਸ਼ਨ ਓ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $10 \times 2 = 20$
- ii) ਸੈਕਸ਼ਨ ਅ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਿਲੇਬਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੱਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ 7 ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 5 ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 5 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $5 \times 5 = 25$
- iii) ਬ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ। ਛੋਟੇ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣਗੇ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 2 ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। $15 \times 2 = 30$

ਭਾਗ ਓ**ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਜਗਤ**

- 1) ਸਾਮੀ ਪਰੰਪਰਾ
 - ਓ) ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ
 - ਅ) ਈਸਾਈ ਧਰਮ
 - ੲ) ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ

ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ

- 2) ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ
- 3) ਸ਼੍ਰਮਣਿਕ ਪਰੰਪਰਾ (ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ)
- 4) ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਭਾਗ ਅ**ਜਨਮ ਅਤੇ ਮੌਤ**

- 1) ਸਾਮੀ ਪਰੰਪਰਾ
 - ਓ) ਯਹੂਦੀ ਧਰਮ
 - ਅ) ਈਸਾਈ ਧਰਮ
 - ੲ) ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ

ਭਾਰਤੀ ਪਰੰਪਰਾ

- 2) ਵੈਦਿਕ ਪਰੰਪਰਾ
- 3) ਸ਼੍ਰਮਣਿਕ ਪਰੰਪਰਾ (ਜੈਨ ਧਰਮ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ)
- 4) ਸਿੱਖ ਧਰਮ

ਭਾਗ ੲ

ਸੰਖੇਪ ਉਤਰਾਂ ਵਾਲੇ 15 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।

ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. A.B Keith, Religion and Philosophy of Vedas and Upanishada.

2. T.M.P. Mahadavan, Outlines of Hinduism
3. S. Radhakrishnan Indian Philosophy, 2 Vols.
4. Ameer Ali, The Spirit of Islam
- 5 Abdul Husan Ali Nadwi, The Five Pillars of Islam.
- 6 R.C. Bhatnagar, Dimensions of Classical Sufi Thought.
7. Sangharakshita, A Survey of Buddhism.
- 8 L.M. Joshi, Studies in the Buddhistic Culture of India- Buddhistic
- 9 A.K. Warder, Indian Buddhism
- 10 Har dayal, Bodhisattva Doctrine in Buddhist, Sanskrit Literature.
- 11 Sinclari Stevenson, The Heart of Jainism.
- 12 Schubring, Doctrines of Jainism
- 13 N.Tatia, Studies in Jain Philosophy
- 14 Fredric J. Streng, Understanding Religions life.
- 15 Mircea Elidade and J.M. Kitagawa, History of Religious (Essays in Methodology)